

Pèl & Ploma

Els tres cranis que ha dibuixat l'Apeles Mestres

L'estudi de la capsula que ha contingut la matèria de més preu pera fer caminar l'esperit humà, ha sigut sempre una ciència conreada pels artistes.

Els cranis que han passat anys i més anys aguantant l'expressió de les cares animades per les més dolces mirades, per les més tristes unions de celles i per totes les sublims ganyotes dels grans homes; els cranis que han vibrat al ressò de les paraules més escoltades, a les millor armonisades i a les més fortes; tots aquests cranis han sigut l'objectiu predilecte aon s'ha dirigit l'esbrinador artista armat de poca o molta ciència.

Ja fa temps que el nostre bon amic Apeles Mestres volia reunir en un dibuix el crani de l'home que més soroll ha mogut en aquest segle, el de l'artista més admirat per gent ben diferents, i el del savi o home de ciència més conegut entre ls que no n són.

Pel primer, sense cap dubte, va tenir-ne prou dibuixant el crani de Napoleon, exactament copiat del que ningú ha vist i que està tancat sota d'aquell breçol de mort guardat baix el daurat cimbori dels Invalids. Ocupa el mig del dibuix i encara porta clavada la corona imperial que per un temps serví d'estreta cadena a l'Europa de quan nasqué aquest segle.

Per l'artista, ja fou més complicat: els pintors volien un de l'ofici; els que escriuen pera imprimir i vendre, volien un gran mort que fos de l'art de la ploma; i així els escriptors, els músics i les grans famílies artístiques en que s divideix l'Art, pera que pugui estrenye-l una mica la petitesa dels homes. Ademés, aquí, voliem que fos català; més enllà, andalús; francès a França; alemany a can Bismark; americà a l'altre món, però anglès quasi per tota la terra. Davant de tants parers, imaginàrem un sorteig, i del mig de la sort eixí el nom den Goethe. «No és mala sort», digué n Maragall, que era present; i per això el crani cobert de gloriós llover és el que fou la porció més important del cos que animava el geni del gran alemany que remogué totes les arts del seu temps i moltes del pervindre.

Pera trobar el tercer crani buscarem savis de la nostra cul·lita... però no n trobarem cap a casa. «Viu aquí, però ara no hi és.» «Ha sortit, i pot-ser no tornarà.» «Encara no ha vingut.» «Encara no és mort.» «Encara belluga»... Cansats de no trobar, sortírem a l'estranger, i tot-hom ens estirava la roba pera recomenar-nos els seus savis.

—Prengui en Pasteur,—deia un francès am justificada convicció.

—Què Pasteur! El gran savi era Flammarion,—cridava un espiritista, com veient visions;—però ara que s'ha caragirat, ja l donem per mort.

—Per què no prenen l'inventor de la dinamita?

—Fugi, home! Per pendre savis així, ja pendriem un *to-reador*!!

—Es dir que vostès volen un savi de pau?

—És clar! Que li sembla que no tenim raó?—

De prompte ls inglesos oferiren, quasi a la força, que escullissim entre Darwin o Tyndall.

—Ja veuran: el primer, per Espanya, encara no està prou madur.

—Doncs, Tyndall!

—No se li coneixen prou els fets.

—Bé, però vostès pendran un savi anglès: veritat?
—No tenim prevencions ni preferències: no busquem més que un cap de savi, que quasi en sigui i que l conegui força gent.

—*All right!*—flautejà un *american men*.—No busqueu! Jo tinc un savi que quasi ho és, que tot-hom el coneix, que no ha fet mala ningú, que és anglès... de raça i americà de naixement; de manera que no pot imaginar-se res millor.

—No sabem de qui parleu.

—Den Thomas Alva Edison.

—Però, que esteu en els vostres cabals? Si és viu i busquem un mort!

—Sempre sereu retrograds! Prou se veu que veniu d'Espanya, que és com aquell qui diu de Babia. I dels raigs X que n feu?

—Ah!... Oh!... Teniu raó!!—

L'americà ns donà la fotografia del crani de l'Edison, obtinguda pel procediment den Roetgen, i pera això el PEL & PLOMA, que no recula davant de cap gasto, pot oferir avui el crani d'un savi, bo, bonic i a bon compte, que, gracies a Déu, encara omplirà ls diaris de moltes centes boles. És el tercer, el que ns faltava coronat del roure fort de la ciència.

Giovanni Segantini

Quan a l'últim s'aixecava radiós per damunt el desnartit art italià la personalitat genial d'un pintor de *grapa*, l'urpa de la Mort ha tret la vida den Segantini, que era quasi l'esperança tota de la pintura italiana.

Nascut a Arco nel Trentino, visqué els primers dies de la vida enlluernat i embadalit per les blavenques neus de l'alta Itàlia. Fill de gent desgraciada, quedà sol i abandonat a cinc anys, quan el seu pare sen anà egoistament tot sol cap a les terres promeses de l'America. Recullit per una pobra germanastra, amb ella visqué fins que, mogut per l'instint aventurer d'aquella desfeta casa, s'escapà molt jove, anant-sen a peu cap a la misteriosa claror de París.

D'allí ja n sortí un home i un pintor, i el seu nom anà aixamplant-se en la visió dels seus contemporanis, fins a la celebrat perfecta del valer i de l'exit.

Traduïa el misteri de les neus eternals fixant en els seus quadros l'ànima pahorosa, inaccessible i atraient dels cims i les congestes; de la blavor de les alçades ne sortien com espurnes d'argent, que ell hi posava, així com l'or flamejava en elsponents rogenes que obren les portes de l'Hivern.

Aquí no n'he sentit parlar gaire, fóra dels que tenen el periòdic anglès *The Studio*, que publicà no fa molt diferents quadros en que està retratat en Segantini i reproduccions de les seves obres, no totes inspirades en l'ànima de la Naturalesa, com són les més conegudes i més de pintor. L'apariència del malhaurat pintor era molt semblant a la den Santiago Rusiñol. Fins les seves pintures, exhuberants en l'italià i melangioses en el català, tenien algun punt de contacte.

En Segantini, fort com els penyals entre ls que passà molts hiverns al cor de l'Alp, ha mort a quaranta anys, en quatre dies, d'una indisposició sense gravetat aparent.

Deixa quatre fillets, que no seran tant orfes com la pintura italiana.

Elegia

a la mort den Puvis de Chavannes

El gros i ple de calma Repòs, son fill més gran,
ja ha rebut el cos magre den Puvis de Chavannes;
l'ha extès sobre la terra, tota plena de molça,
i les muses, servint-se de sa corda més dolça,
am distic de Virgili canten sos funerals;
i el Bosc Sagrat s'ha omplert de blancors siderals.

Uns llenyadors l'aguaiten grandiosament senzills,
però l mort, que obre ls ulls, veient-se entre sos fills,
«Aixequen-me, fills meus!» diu neguitosament;
i, per tots agafat, se queda eternament
contemplant els misteris de l'horitzó llunyà:
aquell fons de sos quadros que mai s'ha de acabà.

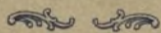
E. MARQUINA

El dia de la Mort

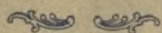
El misteri que desfà la llaçada que uneix als cossos, aquell
halè que dona vida, és el ressalt més terrible que deuriem sen-
tir quan la separació per sempre té lloc a nostra vista.

Més trist és pera molts l'espantós espectacle pressentit de la
mort propia; aquests que així senten són els egoistes i els que
precisament no fan gran falta entre l'innombrable colla dels que
anem més i més cap a morir, senzillament perquè havem nas-
cut i tenim d'anar vivint tot el fus de la filada.

El que ha tingut la desgraciada sort de no veure acabar cap
existència d'aquelles lligades a la seva, no deu tenir l'idea neta
de fins a quin punt la vida canvia, violentment espurgada d'a-
quella vida que era branca o arrel del que aquí s queda. Moltes
vegades l'esperit del que resisteix l'espectacle esgarriat de la
mort dels altres se revolta davant de la relativa calma am que
s'aguantava un apartament que ns semblava irresistible. Quan la
mort sentida passa fora dels ulls, no sembla mai que sigui un
fet palpable, i sols queda un engunió neguit que ns pesa sem-
pre més, contribuint a cridar-nos la mort més depressa, i així
les testes cobertes de neu se dobleguen cap a baix, com bus-
cant el lloc en que tornarem dintre l fons de la terra.

Per un encert grandios, el record dels morts s'ensopega
quan tot sembla morir al nostre entorn; el sol tot just aixeca l
seu cos rodó per sobre les montanyes, enrogint-se com si estés
avergonyit d'haver perdut ses forces; la nuvolada l tapa prote-
gint-lo; i el vent, sense pietat, despulla ls arbres, embulla ls
cossos primis de les herbes, desfà ls nius deserts i arrossega
per totes les planes l'esfilagardada catifa de les fulles. Sense fer
fred, omple d'engunies la relliscosa humitat, la gotellada de la
nit que molceja tot lo que toca; la boira baixa, escapsant fins
les més baixes serralades i espantant, amb aquella mort apa-
rent de les forces de la terra, les salut tremoloses... És ben bé l
dia dels morts, i la ciutat viva s transporta quasi en pes cap allí
aon jeuen apilotades tantes generacions dels que ns precediren
en la vida.

Am quatre flors, dos ciris, uns quants pams de cintes o bé
un tòrtell de flors grogues o de llauna, ja s'ha pagat un tribut
decent a la Mort, i desmpelegats de la trista obsessió, els vius,
sentint-se com reviscolats per forces noves, se n'entornen cap a
la gran vila, encarats cap al treball per aquelles mateixes boi-
res, gotellades i ventades, que semblen més amigues de la
Mort. Pot dir-se que aquell dia enterrem el sol, aquell sol de
mig-jorn, dessecador de cervells, suador de cossos i butxi de
voluntats; aquell sol fet de pols, de malalties, de fruites podri-
des i de xafegors asfixiadors. Aquell sol que enganduleix fins
als homes vinguts dels Nords de la Terra, i que sols fa passar
l'estona dient ximpleries a l'ombra, aquella ombra blava, de
llauna, que endureix la vida, traient-ne les suaus dolçors de les
gradacions més fonament sentides.

Perxò trobem, pot-ser sense donar-nos-en compte exacte,
que l'endemà del dia dels morts s'encenen les llars am més
força i que comencen els grans dies dels vius, fins que la nova
solejada de l'Estiu torni a aclaparar les energies de la vida fent
cantar les cigales de la droperia.

Epitafi

per en Burne-Jones

S'ha apartat del camí de nostra vida
i s'ha anat per un altre: ens deixa aquí,
com Estiu, allunyant-se del jardí
el embaumat record de sa florida,
ses Venus blanques quietament somnioses,
com si s mogué a dintre de son cos
un'ànima estrangera; com esposes
concebint fills d'un invisible espòs;
sos guerrers flacs, que porten l'armadura
com una religió supersticiosa,
lluïtant per deslliurar-sen; sa gloriosa
munició de déus que estimen l'hermosura
i sos pinzells. I ens deixa altres guerrers
i altres déus per pintar, i altres combats;
i noves Venus de més nous plaers
allà d'enllà de boscos encantats.

Tot això ns deixa l cinerari foc.
Fills de l'Art, feu estada en aquest lloc!

E. MARQUINA

El sorteig d'originals

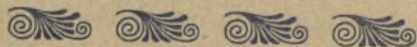
El proxim dimars, dia 7 de Novembre, tindrà lloc el sorteig
dels deu originals que rifem entre ls suscriptors del PEL &
PLOMA que hagin satisfet el preu anyal. L'ordre dels premis se
sortejarà també; de manera que al sortir el primer numero de
suscripció s'extreurà d'un altre lloc el numero o titol del dibuix
que constituirà l premi numero 1. I així successivament, fins a
col·locar l'ultim. El numero i nom dels suscriptors favorescuts
seran publicats en el proxim PEL & PLOMA. Entraran en sort
tots els suscriptors inscrits fins al dilluns a les vuit del vespre,
i passada aquesta hora l que no hi sigui no hi serà comptat, fins
a la proxima manifestació artistica, que organisem.

Als suscriptors de fòra

(Ultimatum)

Els senyors suscriptors de fòra Barcelona que no ns hagin
satisfet el preu de la suscripció anyal abans de **dimars** vinent,
dia 7, ni entraran en llista pel sorteig d'originals, ni rebran més
el PEL & PLOMA.

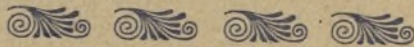
El millor sistema pera enviar-nos les sis pessetetes que ns
deuen és dirigir-nos aquesta quantitat en sellos de correus.

Tots els dilluns, dimecres i
divendres, a les 10 de la nit,
funcions variades.

Dijous i diumenges, a la
tarde, funcions pera nois, a les
quatre i mitja.

Se serveix beure i menjar a
totes hores.

NOTA.— Els clixés del present numero han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer
de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

Dibuixat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gracia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIÓ

Barcelona, limits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

Don Francisco Miquel y Badia

Q. D. E. P.

De tots els amics i conegudes persones que figuren en la col·lecció que en Casas va publicant en el PEL & PLOMA, el que fou crític d'art del *Brusi* és l'únic que manca en el camí que ns porta a tots plegats per les desconegudes terres de la vida.

De sobte desaparegué d'entre nosaltres el que era un xic el *Sarcey* de Barcelona, i a bon segur que desde l'infinita alçada de la glòria, de la que deu fruir com a bon creient que era, al deixar caure l'esperit cap al reconet de món que és Barcelona, deu veure amb estranya frisança de sorpresa nova, que l'trobem més a faltar els que en vida seva erem un xic les resignades víctimes dels seus cops esmortuits per l'espès encoixinat de les salvetats i dels modos, a prova de *bombo*.

Avui, en que sols viu en els cors nostres el record dels morts, no veiem en l'estret cel que l'art fa parpallejar damunt la nostra ciutat cap més estrella nova, fóra de la que ha encès la llumeneta del desaparegut academic. Mentres fou viu, pot-ser fou forçadament injust am molts de nosaltres; d'ençà que ja *no* és, pot-ser sentim que, si tornava, alguns de nosaltres seriem més justos envers ell.

